

УДК 331.45

Шмирко В.І.¹, Козир А.В.²

¹ канд. Техн. наук, доц. НУ «Запорізька політехніка»

² студ. Гр. УФКСз-312м НУ «Запорізька політехніка»

СОЦІАЛЬНО-ПСИХОЛОГІЧНІ АСПЕКТИ, ЯК ЧИННИКИ ВИРОБНИЧОГО ТРАВМАТИЗМУ

Актуальність. Конституцією нашої держави визначен пріоритет життя і здоров'я працівників по відношенню до результатів праці, оскільки життя та здоров'я людини є головною та найважливішою цінністю. В Україні забезпечена законодавча база з охорони праці та соціального захисту працюючих. Питання охорони праці (ОП) та дотримання вимог техніки безпеки на підприємстві є одним з пріоритетних завдань роботодавця. Дотримання працівниками вимог інструкцій з ОП та правил пожежної безпеки дає можливість зменшити кількість нещасних випадків на виробництві приблизно на 80 – 90 %. Важливу роль при цьому відіграють соціально-психологічні аспекти охорони праці, до яких слід віднести трудову

діяльність людини та продуктивність праці у залежності від соціального і психологічного клімату у колективі.

Мета роботи – вивчення економічних і соціальних аспектів соціально-психологічного клімату на виробничому підприємстві та їх вплив на безпеку працюючих.

При дослідженні економічних і соціальних аспектів соціально – психологічного клімату у колективі, слід враховувати особливості відносин між групами людей з різним соціальним становищем, що відрізняються способом життя, матеріальним рівнем та якістю освіти.

Як свідчить аналіз статистичних даних, 60-80 % нещасних випадків на виробництві виникають у зв'язку з діями самих працівників. Нестабільний психологічний стан працюючого може бути причиною аварії, а також негативно впливати на якість виконуваної роботи, на дотримання працівником заходів безпеки під час технологічного процесу. Вектор трудової діяльності працівника визначається не тільки величиною емоційного та нервового напруження, але й фізичним навантаженням, ритмом і властивістю роботи, її монотонності, аналізу інформації та об'єму сприймання. Особливу роль у психологічному аналізі трудової діяльності відіграють емоції, що поділяються на 2 групи:

I – емоції пов'язані з відносинами у колективі;

II – емоції, що виникають у процесі праці.

В результаті аналізу статистичних даних виробничого травматизму встановлено, що однією із причин травматизму людини на робочому місці є незадовільний психологічний стан працівників під час виконання трудових обов'язків. В таких випадках не допомагає ні інстинкт самозбереження, ні знання потенційних небезпек, а величезний значення має надмірна самовпевненість і переоцінка власних можливостей, які знижують увагу людини й призводять до нехтування правилами безпеки.

Наприкінці робочої зміни або вкінці тижня організм людини втомлюється і вона стає дратівливою, що в свою чергу може з великою ймовірністю призвести до травматизму. Також при прийнятті на роботу потрібно враховувати особливості типу темпераменту людини. Відповідно до психологічної оцінки існують: холерик, сангвінік, флегматик, меланхолік. Враховуючи якість цих рис, кожному з робітників слід працювати над тим, щоб контролювати небажані риси, прояви або їх усунення.

При виникненні небезпеки, діяльність людини можна розділити на декілька етапів: сприйняття та усвідомлення небезпеки; прийняття рішення щодо усунення небезпеки з урахуванням можливостей людини і техніки. При цьому важливе значення мають знання, досвід і професійна підготовка працівника. Безпека поведінки людини на виробництві залежить:

– від стану безумовних рефлексів, якими людина несвідомо відповідає на різні небезпеки, що загрожують її організму (наприклад: відхилення від рухомого об'єкту, самовільне відсунення руки від гарячого предмета):

– психофізіологічних якостей людини, що залежать від чутливості її до сигналів небезпеки, її швидкісних можливостей реакції на такі сигнали. Причому на поведінку людини впливає також її емоційний, психологічний і фізичний стан.

Отже, головним трендом удосконалення соціально – психологічної обстановки у трудовому колективі на виробничому підприємстві може бути: «безпечна праця»;

– «безпечні умови праці» – умови праці при яких вплив на робітників шкідливих чи загрозливих факторів виключено або рівні їх впливу не перевищують встановлених нормативів, але при цьому багато що залежить від самого працівника – його кваліфікації, поведінки, фізично-психологічного стану.

Пропаганда здорової і безпечної праці – одне з соціально психологічних засад здорового конкурентоспроможного колективу.

Висновок. Для зниження рівня виробничого травматизму і підвищення соціальної адаптації працівників та керівників треба враховувати їх психологічні особливості, фактори колективної поведінки, мотиваційну частину їх дій та постійно підвищувати якість навчання з питань безпеки. При підборі кадрів необхідно застосовувати сучасні активні методи навчання з врахуванням психології поведінки та безпеки людини.